

TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI
MEXANIZATSIYALASH MUHANDISLARI INSTITUTI
MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETI

FAN:

**Mashinalardan foydalanish va
texnik servis**

**MAVZU:
№ 11**

**TEXNIKALARGA KO'RSATILAYTGAN TEXNIK
SERVIS SIFATINI BOSHQARISH**

SHARIPOV ZAYNIDDIN SHARIPOVICH

**Muhandislik tizimlarini boshqarish
kafedrasi dotsenti, t.f.n.**

11-M. Texnikalarga ko'rsatilayotgan texnik servis sifatini boshqarish.

REJA:

- 1. Sifat ko'rsatkichlarining turlari;**
- 2. Mahsulotning sifatini nazorat qilish turlari va servis korxonalarining xizmatlari;**
- 3. Mahsulot va xizmatlar sifatining ta'minlash;**
- 4. Sifatning barqarorligiga erishish usullari.**

Sifat deganda – ko‘rsatilayotgan xizmatlarni xarakteristikasi va xususiyati tushuniladi, o‘rnatilgan ehtiyojning qoniqarli ta‘minlaydi.

Har bir bajariladigan xizmat turiga qarab sifat ko‘rsatkichlari turli xil bo‘ladi.

Texnikalar uchun qo‘yidagi sifat ko‘rsatkichlari mavjud:

1.Belgilangan ko‘rsatkichlari - ob'ektni xususiyatlarini xarakterlaydi, bajariladigan ish uchun uning asosiy funksiyasini aniqlaydi. Masalan: **traktorlar uchun** – dvigatelni quvvati va tortish quvvati, **avtomobillar uchun** – tezlik va yuk ko‘tarishi.

2. Puxtalik ko'rsatkichlari – texnikalardan foydalanish jarayonida uning ishlash qobiliyatini saqlab turish va qayta tiklashni xarakterlaydi.

3. Texnologik ko'rsatkichlari - bu mashinalar konstruksiyasini mashinalarni tayyorlashda va undan foydalanishga moslashganligini xarakterlaydi.

Texnologik ko'rsatkichlar – bular birinchidan texnikalarni tayyorlashda – ishlab chiqarish texnologik ko'rsatkichi deyiladi; ikkinchidan – TXK, TS va ta'mirga moslashganligi – foydalanishdagi (ekspluatasion) texnologik ko'rsatkichlar deyiladi.

4.Transportabellik ko‘rsatkichlari – bu texnikalarning transportirovka qilishda (bir joydan ikkinchi joyga ko‘chirishda) moslashganligini xarakterlaydi.

5.Standartlashtirish va unifikasiyalash ko‘rsatkichlari – bu ob'ektni standartlar, unifikasiyalashgan va original qismlar (detallar) bilan ta'minlanganligini, hamda boshqa mahsulotlar bilan unifikasiyalash darajasini xarakterlaydi.

6.Xavfsizlik ko‘rsatkichlari – bu texnikalardan foydalanishdagi ularga xizmat ko‘rsatadigan xodimlarning xavfsizligini ta'minlar uchun ob'ektni konstruksiyasini xususiyatlarini xarakterlaydi.

7.Ergonomiq ko‘rsatqichlari – bu aniq bir texnikadan foydalanish jarayonida xodimlarga yaratilgan qo‘layliklarni va sharoitlarni xarakterlaydi.

8.Ekologik ko‘rsatkichlar – bu oqavo suvlarning tabiatga ta'sirini, zararli gazlarni atmosferaga tarqalishini, suv havzalari, daryolar va tuproqdagi ta'sirini ruxsat etiladigan normadan oshmasligini xarakterlaydi.

9.Estetik ko‘rsatkichlar – bu formasining to‘g‘riligini, chiroyligini, kompozitsiyasini yaxlitligini va mahsulotning ishlab chiqarish jarayonini mukammal bajarilganligini xarakterlaydi.

10. Patent-huquqiy ko'rsatkich lari
– bu aniq ob'ekt uchun qo'llanilgan texnik yechimning yangilanganlik darajasini xarak terlaydi, ularning patentlanganligini himoya qiladi.

Ulardan eng asosiysi – patent himoyasi va patent tozaligi.

2.Servis korxonalarida xizmatlar va mahsulot nazoratining turlari:

Texnik nazorat – bu mahsulot sifatining boshqarish tizimini eng muhim elementlaridan biri hisoblanadi.

Uning asosiy maqsadi – normativ – texnik xujjatlar talablariga mos kelmaydigan mahsulotlarni ishlab chiqarishni taqiqlashdir.

O‘tkaziladigan nazoratning sifati va unumliligi asosan nazorat ishlarini tashkil qilishga bog‘liq.

Korxonalarda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni sifatini nazorat qilish quyidagi turlarga bo‘linadi:

1. Texnologik jarayonlar bosqichida – kirish, operatsiyalarni bajarishda, qabul qilishda va tekshirish kelganda;

2. Qamrash darajasi – yoppasiga va tanlab olish orqali;

3. O‘tkazish vaqti – uchma, tuxtovsiz va davriy.

Chiqish nazorati – bu iste'molchiga yoki buyurtmachiga yuboriladigan mahsulotning nazorat qilish. Bunday nazorat ehtiyot qismlar, materiallar va jamlovchi buyumlarda o'tkaziladi.

Operasion nazorat – bu nazorat mahsulotlar yoki xizmatlar, yoki texnologik operasiyalarni bajarish vaqtida yoki yakunlanganidan keyin o'tkaziladi.

Qabul qilish nazorati – bu mahsulotning ishlatishga yaroqligi to‘g‘risida xulosa qabul qilish nazorati.

Inspeksion nazorat – bu bajarilgan nazoratni unumdorligini tekshirish maqsadida maxsus xodimlar tomonidan o‘tkaziladigan nazorat.

Barchasini nazorat qilish – bu ishlab chiqarilayotgan mahsulotning har birini alohida nazorat qilishdir.

Tanlab nazorat o'tkazish – ishlab chiqarilgan mahsulotning bir donasi yoki bir necha donasini tekshirib, olingan natijalariga ko'ra mahsulotning sifati-ni aniqlash maqsadida o'tkaziladigan nazorat.

Uchma nazorat – nazorat qilinayotgan parametrlar to'g'risidagi ma'lumotlar o'rnatilgan vaqt oraligi bo'yicha olinadi.

Tuxtovsiz nazorat - bu nazoratda nazorat qilinayotgan parametrlar to'g'risida ma'lumotlar tuxtovsiz olinadi.

Davriy nazorat – bu nazoratda nazorat qilinadigan parametrlar to'g'risidagi ma'lumotlar o'rnatilgan vaqt intervallari oralig'ida olinadi.

Sifatning barqarorligiga qo‘yidagi usullar bilan erishiladi:

-Davriy ravishda uskuna va qurilmalarni texnologik aniqligini tekshirib turish va bu uskunalarni o‘z vaqtida ta'mirlash ishlarini bajarish;

-texnologik tartibni ta'minlash va saqlab turish;

-mahsulotlar va xizmatlar sifatini davriy ravishda baholash.

Sifatning muqimligiga uskunalarning doimiy nazorat qilib turish orqali erishish mumkin.

Uskunalarning texnologik aniqliklarining tekshirishga bazali, aniq, alohida va yakuniy operatsiyalarning bajaradigan barcha uskunalari kiradi.

Olingan tekshirish natijalari bo'yicha uskunalarning texnologik aniqligi talabga javob bermasa yoki ularning joyida sozlash (regulirovka) qilish orqali qayta tiklash imkoni bo'lmasa, bu uskuna ta'mirlashga yuboriladi.

**TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI
MEXANIZATSIYALASH MUHANDISLARI INSTITUTI
MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETI**

E'TIBORINGIZ UCHUN RAXMAT!

**SHARIPOV ZAYNIDDIN
SHARIPOVICH**

“Muhandislik tizimlarini
boshqarish” kafedrası
dotsenti. t.f.n.

 + 998 71 237 05 86

 [Z.Sharipov @tiame.uz](mailto:Z.Sharipov@tiame.uz)

 Zayniddin Sharipov